

ÚTMUTATÓ

a Munkaerő-felmérés 2020. I. negyedévi

Munkaminőség

című kiegészítő felvétel kérdőívének kitöltéséhez

2020. I. negyedévében „Munkaminőség” címmel második alkalommal kapcsolódik kiegészítő felvétel a Munkaerő-felmérés adatgyűjtéséhez.

A kérdőív I-V. kérdéscsoportját a 15–64 éves, munkával rendelkező személyekről kell kitölteni, vagyis azokról, akik az elmúlt héten dolgoztak, vagy munkájuktól csak átmenetileg voltak távol (a Gazdasági aktivitási kérdőív 1. vagy a 2. kérdésére 1-es kódot jelöltek). **A VI. kérdéscsoport valamennyi 15–64 éves személyre vonatkozik.**

A felvétel célja egyrészt (I-V. kérdéscsoport) a **foglalkoztatás minőségének komplex vizsgálata** a foglalkoztatottak körében. A Munkaerő-felmérés Gazdasági aktivitási kérdőíve számos, a témával kapcsolatos kérdést tartalmaz, de az átfogóbb elemzésekhez, és a nemzetközileg ajánlott mutatókör létrehozásához az információkészlet bővítése szükséges, amit a jelen kiegészítő modul biztosít.

A felvétel további célja (VI. kérdéscsoport), az internet használatán alapuló ún. **platform alapú munka megragadása**; az ilyen típusú munkát végzők számának meghatározása, jellemzőinek feltérképezése, illetve az általuk elvégzett munka mennyiségének illetve értékének becslése.

A kiegészítő felvétel **hat kérdéscsoportból** áll:

- I. Munkából származó jövedelem, fizetett távollét
- II. Munkabiztonság
- III. Szakszervezetek, sztrájkesemények
- IV. Munkahelyi képzés, tapasztalat
- V. Munkahelyi kapcsolatok, autonómia
- VI. Internetes felületen keresztül végzett munka – platform alapú munka

1–5. kérdések: Fizetett távollét

Jóllehet az éves rendes fizetett szabadságra, illetve a betegszabadságra (táppénzre) való jogosultságot a munkajog és a kollektív szerződések egyértelműen szabályozzák, elterjedtségük, ahogy azt a korábbi felvétel eredményei is mutatták, nem teljes körű. Ezért is fontos visszatérő jelleggel monitorozni a szabadságra, illetve a betegszabadság kérdéskörét.

5. kérdés: Hány nap szabadságot vett igénybe ténylegesen 2019-ben?

A kérdés megválaszolásánál az előző naptári évben ténylegesen kivett szabadságnapokat kérjük megadni, amely a jogosultsági napoknál lehet több, amennyiben a megkérdezettnek az előző (2018) évről átvitt szabadsága is volt, illetve a 2020. évi szabadságkeret terhére már 2019-ben kivett szabadságnapokat. A ténylegesen kivett szabadságnapok száma lehet a jogosultsági napoknál kevesebb is, amennyiben a megkérdezett nem kívánt, vagy nem tudott élni ilyen természetű jogával.

4. kérdés: Jogosult volt-e Ön 2019-ben betegszabadság/táppénz igénybevételére?

A betegség miatti keresőképtelenség első 15 munkanapjára az általánosan használt kifejezéssel ellentétben nem táppénzt, hanem ún. betegszabadságot vehet igénybe az arra jogosult alkalmazott. A

betegszabadság kizárólag a munkavállaló saját betegsége esetén jár. A betegszabadság 15 napját követően táppénz vehető igénybe. A keresőképtelenség első napjától táppénz illeti meg az egyéni vállalkozót, a társas vállalkozás tagját illetve a megbízás alapján munkát végző személyt. Ugyancsak táppénzre jogosult az üzemi baleset és foglalkozási betegség valamint a veszélyeztetett várandósság miatt keresőképtelen személy.

6. kérdés Mennyi bruttó vagy nettó munkából származó jövedelem áll egy átlagos hónapban az Ön rendelkezésére?

Ezt a kérdést csak a nem alkalmazottaknak kell feltenni, mivel a Gazdasági aktivitási kérdőívben őket munkából származó jövedelmükkel kapcsolatban nem kérdezzük.

Bruttó munkából származó jövedelem a nem alkalmazottak által fizetendő adót (adóelőleget), járulékokat és egyéb hozzájárulásokat is tartalmazó munkajövedelem.

Nettó munkából származó jövedelem az adók, járulékok és egyéb hozzájárulások levonása után rendelkezésre álló jövedelem.

Amennyiben a megkérdezett nem tud, vagy nem akar pontos összeget megadni, az alapfelvétel útmutatójához mellékelt kereseti sávokat mutató kártyát kérjük használni. Ebben az esetben a sávhoz tartozó (közép)értéket kérjük kódolni az alábbiak szerint.

<u>Sávok (Ft)</u>	<u>Kódolandó érték</u> (1000 Ft)
36 000 alatt	36
36 000–49 999	43
50 000–69 999	60
70 000–99 999	85
100 000–149 999	125
150 000–199 999	175
200 000–249 999	225
250 000–299 999	275
300 000–499 999	400
500 000 felett	500

Ha a megkérdezett így sem tudja (mert más válaszol helyette), vagy nem kívánja megadni a bruttó vagy nettó összeget, a kódnégyzet üresen is maradhat.

7-8. kérdés: Az elmúlt 12 hónapban hány ügyfélnek/megrendelőnek dolgozott a vállalkozás, amelynek Ön is tagja? / Az elmúlt 12 hónapban hány ügyfélnek/megrendelőnek dolgozott a vállalkozása? / Az elmúlt 12 hónapban vállalkozása árbevételének döntő többsége (legalább 75%-a) egy ügyféltől/megrendelőtől származott?

A kérdésnél azon van a hangsúly, hogy a válaszoló/a válaszoló vállalkozása közvetlenül kitől kapja a fizetséget. Például egy biztosítási ügynök, noha sok ügyféllel köt szerződést, a fizetségét közvetlenül a biztosítótól kapja, tehát esetében a 2-es kód „Egytől” jelölendő. A kérdés célja a gazdaságilag függő vállalkozók meghatározása; üzleti struktúrájuk feltárása.

12. kérdés: Az alábbi öngondoskodási formák közül rendelkezik-e valamelyikkel?

A kérdés megválaszolásánál a munkavállaláshoz, munkavégzéshez kapcsolódó kötelezően fizetendő járulékokat – nyugdíjbiztosítási, egészségbiztosítási, munkaerő-piaci járulékot – figyelmelen kívül kell hagyni! Csak az öngondoskodás keretében, a jövő tudatos alakítása és a váratlan helyzetekből fakadó anyagi kiszolgáltatottság csökkentésére irányuló megtakarításokat, befizetéseket kérjük figyelembe venni.

15. kérdés: Működik-e a munkahelyén munkavállalók által megválasztott üzemi tanács / közalkalmazotti tanács, illetve üzemi megbízott?

A munkaügyi kapcsolatokat illetően olyan választott szervezet, illetve személy, amely/aki révén a munkavállalók közössége részvételi jogát gyakorolhatja a munkaügyi kérdésekben.

16. kérdés: Van-e munkahelyén munkavállalók által választott munkavédelmi képviselő?

A munkavédelmi képviselő mindennapos, közvetlen kapcsolatban van a dolgozókkal. A dolgozóknak az egészséget nem veszélyeztető, biztonságos munkakörülményekhez fűződő érdekeit, jogait képviseli, tevékenysége fontos összekötő kapocs a munkavédelmi bizottság és a munkavállalók között.

17. kérdés: Érvényben van-e az Ön munkahelyén valamilyen kollektív szerződés, amelyet szakszervezet kötött a munkáltatóval, vagy munkáltatókkal?

Kollektív szerződést egyrésztől a munkáltató, a munkáltatói érdek-képviselői szervezet, másrésztől a szakszervezet, illetve több szakszervezet köthet.

20. kérdés: Előfordult-e sztrájk esemény a munkahelyén 2019-ben?

A sztrájjal való fenyegetést, sztrájklebegtetést kérjük figyelmen kívül hagyni. Csak a dolgozók által kezdeményezett ténylegesen megvalósult időleges munkabeszüneteket kérjük számításba venni, amelyeket annak érdekében szerveztek, hogy kikényszerítsék valamilyen követelés teljesítését, illetve ellenállásukat fejezzék ki valamivel szemben. A sztrájk hosszától függetlenül kérjük a kérdés megválaszolását.

22. kérdés: Részt vett-e Ön az elmúlt 12 hónapban munkához kapcsolódó képzésben?

A gazdasági aktivitási kérdőíven szereplő kérdéstől eltérően, itt az elmúlt 12 hónapra és kizárólag a munkahelyi vagy munkához kapcsolódó képzésekre kérdezzük.

25-26. kérdés: Szüksége van-e a munkája szempontjából arra, hogy tudását, készségeit önállóan, vagy kollégái segítségével fejlessze? / Az elmúlt 12 hónapban fejlesztette-e munkájához kapcsolódóan a tudását, készségeit önállóan, vagy kollégái segítségével?

Ezeknél a kérdéseknél az informális tanulás mértékét kívánjuk mérni, ezért kérjük, hogy sem az iskolarendszerű, sem pedig az iskolarendszeren kívüli (pl. tanfolyamon, illetve egyéb szervezett keretek közötti) oktatásban való részvételt ne vegye figyelembe!

27. kérdés: Szaktudását tudja-e jelenlegi munkájában hasznosítani? / Munkatapasztalatát tudja-e jelenlegi munkájában hasznosítani?

A kérdés célja, hogy a megkérdezett megfelelőnek érzi-e szaktudását/munkatapasztalatát a munkája elvégzéséhez, esetleg túlképzettnek tekinti-e magát.

28. kérdés: Szaktudása alapján könnyen találna magának másik munkát? / Munkatapasztalata alapján könnyen találna magának másik munkát?

A kérdés célja, hogy a megkérdezett versenyképesnek tartja-e tudását a munkaerőpiacon.

A 33-42 kérdések a platform alapú munkára¹, munkavégzésre vonatkoznak.

A kiegészítő kérdőív nem tekinthető kitöltöttnek abban az esetben, ha a válaszadó 15-64 éves nem foglalkoztatott, és nem végez platform munkát sem.

34-35. kérdés: Végzett-e Ön az elmúlt 12 hónapban olyan jövedelmet biztosító munkát, amelyet internet használata nélkül nem tudott volna végrehajtani? / Szüksége volt egy applikációra (app-ra) vagy webhelyre ahhoz, hogy dolgozni tudjon?

A két kérdés az ún. platform alapú munka lehatárolására szolgál. Az ilyen munkavégzéshez az internet használata önmagában nem elég, szükség van egy ún. platformra (applikációra vagy webhelyre), amin keresztül a munkát vállaló, illetve a munkát megrendelő személy kapcsolatba kerül egymással, és amin keresztül a kettejük közötti elszámolás is történik.

A platform alapú munkának mindig három szereplője van: 1) a megrendelő, 2) a megrendelést teljesítő munkavállaló és 3) a (virtuális) platform.

36. kérdés: Az alábbiak közül milyen jellegű tevékenységet végzett így? Vagyis olyan munkát (ún. platform alapú munkát), amelyhez nélkülözhetetlen volt egy applikáció (app) vagy egy webhely elérése?

Az egyes tevékenységek végzése akkor tekinthető „rendszeresnek”, ha a munkaidejének legalább a felében így dolgozott. Az „alkalmanként” válasz akkor jelölendő, ha a munkaidő kevesebb, mint felelt a jelölt tevékenységgel.

39. kérdés: Az elmúlt 12 hónapban megközelítőleg mennyi időt töltött ilyen, ún. platform alapú munkavégzéssel? Tájékoztatásul: a munkanapok száma 2019-ben 251 nap volt.

A napnál az összes platform alapú tevékenységgel töltött napok számát kérjük megadni, függetlenül attól, hogy az adott napon mennyi tényleges időráfordítás történt.

A kérdésre más személy helyett válaszolók esetében, ha megbecsülni sem tudják az ilyen tevékenységre fordított idő mennyiségét, akkor végső esetben van lehetőség „nem tudja” választ adni. Ebben a helyzetben a napok számához „999”-es az órák számához pedig „99”-es kódot kérünk írni!

JÓ MUNKÁT, SIKERES KIKÉRDEZÉST KÍVÁNUNK!

¹ **A platform alapú munka:** Az internet használatán alapuló platformalapú munka egy olyan foglalkoztatási forma, amely online platformot használ a fizetett munkára vonatkozó kereslet és kínálat összehangolására (tipikus példája a taxi alternatívájaként ismertté vált Über).

A platformalapú munkák képzettségigénye az alacsony szinttől a közepesen át, a magas képzettségig terjed, az elvégzett munkák spektruma a képzettséget nem igénylő kis feladatoktól a legkülönbözőbb szakértői körök komplex projektjéig húzódik.

A foglalkoztatottak egy része kizárólag ilyen típusú munkákat végez, mások kiegészítő jövedelemszerzésre használják, megint mások a megfelelő állás megtalálásáig végzik ezt a munkát, de vannak olyanok is, akik egyszerűen élvezik ezt a fajta önálló, kreatív munkavégzési lehetőséget.

A platform alapú munka egyes fajtáinál az online alkalmazáson keresztül valósul meg a tevékenység, más esetekben csak a feladat és a „késztermék” (pl. fordítás esetében) közlekedik ily módon, míg egyes további esetekben a munka a résztvevők komplex együttműködésére épül.

A magánszemélyek számára több szempontból is vonzó lehet ez a fajta munkavállalás, amely egy sokkal rugalmasabb, egyénre szabottabb munkavégzést tesz lehetővé; ezáltal segítve a munka és a magánélet közötti egyensúly megtalálását. Ugyanakkor nyilvánvaló hátránya, hogy nem biztosítja a munkaviszonyhoz kapcsolódó stabilitást, kiszámíthatóságot, hanem sokkal inkább egy vállalkozói szemléletet igényel (ahol a kockázat a munkát végző fél oldalán van, aki mindössze igénybe veszi az online platformot az ügyfelei megtalálásához, de a munkát a saját eszközeivel, saját felelősségére végzi). A másik fél – a megrendelő, megbízó – számára az ilyen jellegű munkakapcsolat nagy előnye, hogy nem kell költséges munkaszervezést fenntartania.

A platform alapú munka még nem öltött tömeges méreteket, de viharos gyorsasággal terjed, és gazdasági, illetve társadalmi potenciálja alapján egyre sürgetőbbé válik a jelenség megragadása.